

Rene Liiver
MTÜ Saare Rannarahva Selts

Teie 08.05.2026

Meie .05.2026 nr 2-7/26-130/2

**Vastus selgitustaotlusele Läänemerre ja
Liivi lahte planeeritavate meretuuleparkide
mõjust Eesti kaitsevõimele**

Austatud Rene Liiver

Täname Teid 08.05.2026 pöördumise ja selles tõstatatud oluliste riigikaitseliste küsimuste eest seoses Eesti merealadele kavandatavate meretuuleparkidega Läänemeres ja Liivi lahes. Riigikaitsekomisjon arutas neid oma 18.05. ja 19.05.2026 istungitel.

Eesti Vabariigis toimub tuuleparkide planeerimine, koostöölastamine ja lubade menetlemine kehtivate seaduste ning riigikaitseliste menetlusreeglite alusel. Tegemist on täitevvõimu pädevusse kuuluva haldusmenetlusega, milles osalevad seadusest tulenevate ülesannete alusel Kaitseministeerium, Kaitsevägi, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (TTJA), Regionaal- ja Põllumajandusministeerium ning vajadusel muud julgeoleku- ja seireasutused.

Tuuleparkide mõju riigikaitsele hinnatakse Eestis mitme õigusakti alusel. Planeerimisseaduse § 4 lõike 2 kohaselt tuleb planeeringu koostamisel arvestada riigikaitseliste huvidega ning tagada erinevate avalike huvide tasakaalustatud arvestamine. Planeerimisseaduse § 76 ja § 126 alusel tuleb planeering koostöölastada asutustega, kelle pädevust planeering puudutab, sealhulgas riigikaitse eest vastutavate asutustega.

Täiendavalt reguleerib vastavat menetlust Vabariigi Valitsuse määrus „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute koostöölastamise alused“, mille kohaselt tuleb planeering koostöölastada Kaitseministeeriumiga muu hulgas juhul, kui kavandatakse tuulegeneraatorit või tuuleparki või kui kavandatav ehitise võib mõjutada riigikaitse ehitise töövõimet, sealhulgas radarite, seire- ja sidesüsteemide toimimist. Tegemist on Eestis peamise õigusliku alusega, mille raames hinnatakse tuuleparkide võimalikku mõju õhu- ja mereseirele, radarivõimekusele, eelhoiatussüsteemidele, signaalluurele ning NATO integreeritud õhu- ja raketikaitse süsteemidele.

Ehitusseadustiku § 44 ja § 120 kohaselt tuleb ehitusloa ja kasutusloa menetlemisel hinnata ehitise mõju riigikaitsele ning vajadusel kaasata Kaitseministeerium või keelduda loa andmisest, kui kavandatav tegevus ohustab riigikaitselisi huve. Riigikaitse seaduse alusel vastutab Kaitseministeerium riigikaitse planeerimise ja riigikaitseliste huvide kaitse eest ning Kaitsevägi annab riigikaitse ehitisele ekspert hinnanguid ja hindab mõju Eesti sõjalisele kaitsevõimele.

Läänemere ja Liivi lahte kavandatavate meretuuleparkide riigikaitseliste mõjude hindamisel osalevad vastavalt seadustele Kaitseministeerium kui riigikaitseliste huvide kooskõlastaja ja lõpliku seisukoha kujundaja riigikaitse küsimustes, Kaitsevägi kui sõjalise eksperthinnangu andja radarite, eelhoiatuse, õhutõrje, mereseire ja operatiivvõimekuse osas, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet kui hoonestuslubade ja kasutuslubade menetleja, Keskkonnaamet keskkonnamõjude hindamise menetluste läbiviijana ning Vabariigi Valitsus strateegiliste ja riigi tasandi otsuste tegijana. Vajadusel tehakse koostööd ka NATO liitlaste ning teiste Läänemere piirkonna riikidega olukordades, kus võimalik mõju võib ulatuda rahvusvaheliste seire- või kaitseüsteemideni.

Teie pöördumises viidatud Rootsi Kuningriigi otsused ja hinnangud kuuluvad Rootsi riigikaitseliste otsuste raamistikku ning lähtuvad Rootsi relvajõudude hinnangutest konkreetsete merealade ja süsteemide kohta. Eestis tehakse vastavad otsused Eesti õigusruumi ja Eesti riigikaitseliste hinnangute alusel.

Kehtiva õiguse kohaselt ei ole võimalik meretuuleparki rajada ilma riigikaitseliste mõjude hindamiseta, Kaitseministeeriumi kaasamiseta ning vajalike kooskõlastuste ja lubadeta. Kui kavandatav tegevus kahjustab lubamatult riigikaitselist võimekust, on riigil õigus jätta planeering kooskõlastamata, keelduda ehitusloa või kasutusloa andmisest, nõuda täiendavaid tehnilisi leevendusmeetmeid või piirata rajatise kõrgust, asukohta ja töörežiime.

Teie pöördumises tõstatatud küsimused radarite töövõime, drooniohu, IFF-süsteemide, AIS-süsteemide ning massrännakute stsenaariumide kohta puudutavad riigikaitselist operatiivplaneerimist ja julgeolekuasutuste riskihinnanguid. Selliste riskide hindamine toimub riigisadalust sisaldavate analüüside, kaitseväheliste ohuhinnangute, NATO standardite, tehniliste mõjuanalüüside ning riigikaitseliste võimearenduste planeerimise kaudu. Avalikkusele ei avaldata riigisadalust sisaldavaid hinnanguid ega konkreetseid sõjalise kaitse võimekuse parameetreid.

Eesti mereala planeeringu materjalid on kättesaadavad aadressil:

<https://www.riigiplaneering.ee/sites/default/files/documents/2024-11/mereala-planeering-seletuskiri-2022.pdf> Samas tuleb arvestada, et suur osa viidatud merealplaneeringu ja mõjuhindamise alusmaterjalidest pärineb ajast enne 2022. aasta veebruari ning enne Venemaa täiemahulist agressiooni Ukraina vastu. Vahepeal on Läänemere julgeolekukeskkond, NATO kaitseplaneerimine ning õhu-, mere- ja elektromagnetilise spektri kasutamise loogika oluliselt muutunud. Seetõttu ei saa toonased hinnangud olla tänases olukorras ainsaks ega piisavaks aluseks strateegiliste otsuste tegemisel ilma täiendava ja ajakohastatud riigikaitseliste ümberhindamiseta.

Riigikaitsekomisjonile ei ole esitatud, millised konkreetsed tehnilised lahendused tagavad radarite, signaalluure, eelhoiatuse ning NATO integreeritud õhu- ja mereseiresüsteemide katkematu toimimise olukorras, kus meretuulepargid rajatakse kavandatud mahus. Pelgalt viide uuringutele või rahaliste vahendite eraldamisele ei ole iseenesest tõend, et vajalik võime oleks realselt saavutatud või operatiivselt toimiv.

Kuigi Rootsi otsused lähtuvad nende suveräänsest pädevusest, tuleb arvestada, et Läänemeri ja Balti piirkond moodustavad NATO ühtse operatiiv- ja julgeolekuruumi. Sellest tulenevalt peavad ka Eesti otsused toetama kollektiivkaitse terviklahendust ning vältima olukorda, kus ühe riigi majanduslikud või energeetilised eesmärgid hakkavad kahjustama kogu piirkonna seire-, eelhoiatuse- või kaitsevõime terviklikkust.

Nagu eespool öeldud Teie tõstatatud küsimused kuuluvad täidesaatva võimu pädevusse, kellele olete sama teabenõuet sisalduva selgitustaotluse saatnud. Kindlasti saate nendelt detailsema vastuse.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Kalev Stoicescu
esimees

Koopia: Kaitseministeerium
Kaitsevägi

Külli Jõgeda
631 6672 kylli.jogeda@riigikogu.ee

Aivar Engel
6316 470 aivar.engel@riigikogu.ee